

## ॥ वाल्मीकि रामायण ॥

### १ बालकाण्ड

#### अध्याय ३०

अथ तां रजनीं तत्र कृतार्थौ रामलक्षणौ ।  
ऊषतुर्मुदितौ वीरौ प्रहृष्टेनान्तरात्मना ॥ १ ॥

प्रभातायां तु शर्वयां कृतपौर्वाहिकक्रियौ ।  
विश्वामित्रमृषींश्चान्यान्सहितावभिजग्मतुः ॥ २ ॥

अभिवाद्य मुनिश्रेष्ठं ज्वलन्तमिव पावकम् ।  
ऊचतुर्मधुरोदारं वाक्यं मधुरभाषिणौ ॥ ३ ॥

इमौ स्वो मुनिशार्दूल किङ्करी समुपस्थितौ ।  
आज्ञापय यथेष्टं वै शासनं करवाव किम् ॥ ४ ॥

एवमुक्ते ततस्ताभ्यां सर्व एव महर्षयः ।  
विश्वामित्रं पुरस्कृत्य रामं वचनमब्रुवन् ॥ ५ ॥

मैथिलस्य नरश्रेष्ठ जनकस्य भविष्यति ।  
यज्ञः परमधर्मिष्ठस्तत्र यास्यामहे वयम् ॥ ६ ॥

त्वं चैव नरशार्दूल सहास्माभिर्गमिष्यसि ।  
अद्भुतं च धनूरत्वं तत्र त्वं द्रष्टुमर्हसि ॥ ७ ॥

तद्वि पूर्वं नरश्रेष्ठ दत्तं सदसि दैवतैः ।  
अप्रमेयबलं धोरं मखे परमभास्वरम् ॥ ८ ॥

नास्य देवा न गन्धर्वा नासुरा न च राक्षसाः ।  
कर्तुमारोपणं शक्ता न कथं चन मानुषाः ॥ ९ ॥

धनुषस्तस्य वीर्यं हि जिज्ञासन्तो महीक्षितः ।  
न शेकुरारोपयितुं राजपुत्रा महाबलाः ॥ १० ॥

तद्वनुर्नरशार्दूल मैथिलस्य महात्मनः ।  
तत्र द्रक्ष्यसि काकुत्स्थ यज्ञं चाद्भुतदर्शनम् ॥ ११ ॥

तद्वि यज्ञफलं तेन मैथिलेनोत्तमं धनुः ।  
याचितं नरशार्दूल सुनाभं सर्वदैवतैः ॥ १२ ॥

एवमुक्त्वा मुनिवरः प्रस्थानमकरोत्तदा ।  
सर्षिसङ्घः सकाकुत्स्थ आमन्त्र्य वनदेवताः ॥ १३ ॥

स्वस्ति वोऽस्तु गमिष्यामि सिद्धः सिद्धाश्रमादहम् ।  
उत्तरे जाह्नवीतीरे हिमवन्तं शिलोच्चयम् ॥ १४ ॥

प्रदक्षिणं ततः कृत्वा सिद्धाश्रममनुत्तमम् ।  
उत्तरां दिशमुद्दिश्य प्रस्थातुमुपचक्रमे ॥ १५ ॥

तं व्रजन्तं मुनिवरमन्वगादनुसारिणाम् ।  
शकटी शतमात्रं तु प्रयाणे ब्रह्मवादिनाम् ॥ १६ ॥

मृगपक्षिगणाश्चैव सिद्धाश्रमनिवासिनः ।  
अनुजग्मुर्महात्मानं विश्वामित्रं महामुनिम् ॥ १७ ॥

ते गत्वा दूरमध्वानं लम्बमाने दिवाकरे ।  
वासं चक्रुर्मुनिगणाः शोणाकूले समाहिताः ॥ १८ ॥

तेऽस्तं गते दिनकरे स्नात्वा हुतहुताशनाः ।  
विश्वामित्रं पुरस्कृत्य निषेदुरमितौजसः ॥ १९ ॥

रामोऽपि सहसौमित्रिर्मुनींस्तानभिपूज्य च ।  
अग्रतो निषसादाथ विश्वामित्रस्य धीमतः ॥ २० ॥

अथ रामो महातेजा विश्वामित्रं महामुनिम् ।  
पप्रच्छ मुनिशार्दूलं कौतूहलसमन्वितः ॥ २१ ॥

भगवन्को न्वयं देशः समृद्धवनशोभितः ।  
श्रोतुमिच्छामि भद्रं ते वक्तुमर्हसि तत्त्वतः ॥ २२ ॥

चोदितो रामवाक्येन कथयामास सुव्रतः ।  
तस्य देशस्य निखिलमृषिमध्ये महातपाः ॥ २३ ॥

his agreement to this use of his original files and for permitting the revised versions to be made publicly available.

Dr J. D. Smith ; email: [jds10@cam.ac.uk](mailto:jds10@cam.ac.uk) ; <http://bombay.oriental.cam.ac.uk/index.html>

---

ITRANS conversion questions to: Avinash Chopde [javinash@acm.org](mailto:javinash@acm.org);

---

Last updated on March 25, 1998; Send corrections to [sanskrit@cheerful.com](mailto:sanskrit@cheerful.com)